

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำ ภาษาญี่ปุ่น: กรณีศึกษาผู้เรียนชาวไทย ที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำ*

ยุพกา พุกชีมา**

Received: 29 September 2023

Revised: 27 November 2023

Accepted: 21 April 2024

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำ จำนวน 95 คน

ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมผู้เรียนสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำของคำทดสอบได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 71.2 และสามารถผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 79.1 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำโดยการทดสอบสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.642$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.01 กล่าวคือ ผู้เรียนที่รับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องมีแนวโน้มที่จะผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรในมิติของคำศัพท์ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน โดยพบความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.416$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.05 กล่าวคือ คำศัพท์ที่ผู้เรียนรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะออกเสียงได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

คำสำคัญ

การรับรู้;
การผลิต;
เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น;
ผู้เรียนชาวไทย

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2566 และได้รับหนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย COE No. COE63/064 จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ วันที่ 18 มีนาคม 2563

** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่: fhumykh@ku.ac.th

Correlation between the Perception and Production of Japanese Pitch Accents: A Case Study of Thai Learners with Experience Learning and Practicing Japanese Pitch Accents*

Received: 29 September 2023

Revised: 27 November 2023

Accepted: 21 April 2024

Yupaka Fukushima**

The objective of this research is to investigate the correlation between the perception and production of Japanese pitch accents. The participants were 95 first-year undergraduate students majoring in Japanese with experience learning and practicing pitch accents.

The results showed that the participants could perceive the pitch accents of the given words with an average accuracy of 71.2 percent and could produce the pitch accents with an average accuracy of 79.1 percent. Pearson's correlation coefficient test revealed that Japanese accent perception and production have a strong positive correlation ($r=.642$) at a statistical significance level of 0.01. In other words, students who accurately perceive pitch accents are likely to accurately produce pitch accents. In the lexical dimension, both variables were found to have a moderately positive correlation ($r=.416$) at a statistical significance level of 0.05. This implies that the words whose pitch accents students can accurately perceive tend to be accurately pronounced.

Research Article

Abstract

Keywords

perception;
production;
Japanese pitch accents;
Thai learners

* This research was funded by the Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University in fiscal year 2023 and received a Certificate of Approval COE No. COE63/064 from the Kasetsart University Research Ethics Committee on March 18, 2020.

** Associate Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: fhmykf@ku.ac.th

1. บทนำ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ คือ การใช้ภาษานั้นเพื่อพูดคุยและสื่อสารกับเจ้าของภาษา ทักษะการออกเสียงซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับการพูดจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการออกเสียงได้อย่างถูกต้อง เป็นธรรมชาติ จะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย ส่งผลให้การสื่อสารราบรื่น (ยุพกา พุกุขิมา, 2555) นอกจากนี้ การออกเสียงได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะเสียงสูงต่ำและทำนองเสียงซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของท่วงทำนอง ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ชาวญี่ปุ่นใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินทักษะการพูดภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวต่างชาติ (渡部, 2003; 崔, 2013)

ความสำคัญของการออกเสียงทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างตระหนักถึงความจำเป็นในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะนี้ แต่ผลการสำรวจสภาพการณ์การเรียนการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยโดยยุพกาและคณะ (Siriphonphaiboon et al., 2008) พบว่าแม้อาจารย์ชาวไทยจะตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนการสอนวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น แต่อาจารย์ที่สอนการออกเสียงยังมีจำนวนน้อยและยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เนื้อหาส่วนใหญ่ที่สอน ได้แก่ เสียงพยัญชนะที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวไทย หรือพยางค์พิเศษซึ่งมีวิธีการออกเสียงซับซ้อน แต่ยังไม่ค่อยมีการสอนเกี่ยวกับจังหวะ (rhythm) เสียงสูงต่ำ (accent) ทำนองเสียง (intonation) หรือการเน้นข้อมูลสำคัญ (prominence) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การออกเสียงภาษาญี่ปุ่นได้เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับข้อสังเกตของ 後藤 (2020, p. 1) กล่าวโดยสรุป คือ การสอนเรื่องการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นยังคงมีลักษณะเหมือนกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีการกำหนดว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร และใช้เวลาเท่าใดในแต่ละหัวข้อ แต่จะสอนตามโอกาส เช่น เมื่อพบว่าผู้เรียนออกเสียงผิดก็จะแก้ไขและอาจจะอธิบายวิธีการออกเสียงที่ถูกต้องเพิ่มเติม

นอกจากนี้ จากการศึกษาปัญหาการเรียนรู้ออกเสียงภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยของ 千葉 (2002) โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัย สามารถสกัดปัจจัยที่เป็นปัญหาได้ 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) “ความกังวลต่อการไม่รู้” กล่าวคือ ความกังวลที่เกิดจากการไม่รู้ว่าจะเรียนรู้อย่างไร ไม่รู้ว่าตัวเองมีปัญหการออกเสียงอะไรบ้าง ไม่รู้จะแก้ไขปัญหการออกเสียงของตนเองอย่างไร เป็นต้น (2) “การจัดการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นที่ยังไม่เพียงพอ” กล่าวคือ ความไม่เพียงพอทั้งผู้สอนและสื่อการเรียนการสอน (3) “ความรู้สึกเขินอาย” (4) “ความเร็วในการพูดของครู” ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของผู้เรียนกับผู้สอน สรุปได้ว่าผู้เรียนมีความรู้สึกกังวลต่อการไม่รู้และความไม่เพียงพอของการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นมากกว่าที่ผู้สอนคิด แต่ไม่ได้รู้สึกเขินอาย หรือรู้สึกว่าความเร็วในการพูดของครูเป็นปัญหาเท่ากับที่ผู้สอนคิด และในการศึกษาของ 千葉 (2000, อ้างถึงใน 千葉, 2002) ยังพบว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต้องการพัฒนาทักษะการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นมากกว่าที่ผู้สอนคาดคิดไว้ ดังนั้นจึงควรมีการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบและทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น (Japanese accent) นอกจากทำหน้าที่แสดงความหมายที่แตกต่างของคำที่เขียนเหมือนกันแล้ว ยังสัมพันธ์กับโครงสร้างประโยคและทำนองเสียง (intonation) ในงานวิจัยของซาโต (佐藤,

1995; 佐藤, 2001) พบว่าสัทสัมพันธ์¹ (prosody) มีอิทธิพลต่อการพูดภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นธรรมชาติมากกว่าเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะ กล่าวคือ แม้ผู้เรียนจะออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ถูกต้อง แต่หากทำนองเสียงในระดับประโยคมีความเหมาะสม ภาษาญี่ปุ่นที่พูดโดยรวมจะฟังง่าย มีความเป็นธรรมชาติ

ผลการสำรวจเกี่ยวกับความเชื่อและกลยุทธ์การเรียนรู้การออกเสียงของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชาวไทยโดยยุพกา พุกุชิม่า (2555) พบว่าปัญหาการออกเสียงที่นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นยกขึ้นเป็นลำดับต้นๆ ได้แก่ เสียง「ず」, 「づ」 (83%) เสียงสูงต่ำ (80.9%) ทำนองเสียง (78.7%) และเสียง「じ」, 「ぢ」 (76.6%) จึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนจำนวนมากตระหนักดีว่าตนเองมีปัญหาในการออกเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น สอดคล้องกับการสำรวจของ 千葉他 (2009) ที่พบว่าผู้สอนชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 มองว่าเสียงสูงต่ำที่ผู้เรียนชาวไทยออกเสียงยังคงเป็นปัญหา

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงสูงต่ำที่ยังถูกละเลย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งมาก ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยที่ส่งผลกระทบ หรือมีความสัมพันธ์กับทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยนั้นมีปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง ได้แก่ งานวิจัยของ スイリボン パイブーン (2008) พบว่าการกำกับติดตามตนเอง (self-monitoring) ซึ่งจัดเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงอภิปัญญา ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ แรงจูงใจและความเชื่อของผู้เรียนก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้กลยุทธ์การกำกับติดตามตนเอง กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจสูงในการพัฒนาทักษะการออกเสียงของตนเองและเชื่อว่าการเรียนรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นเป็นเรื่องสำคัญมีแนวโน้มที่จะสามารถใช้กลยุทธ์การกำกับติดตามตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำของตนเองได้ นอกจากนี้ ยุพกา พุกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2561) พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ ระดับการฟังภาษาญี่ปุ่น และระดับการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เสียงสูงต่ำสัมพันธ์กับทักษะการฟังและแยกแยะรูปแบบเสียงสูงต่ำ ในทางกลับกัน ระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น ระยะเวลาการเรียนภาษาญี่ปุ่น และ ประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นไม่สัมพันธ์กับทักษะดังกล่าว ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพิ่มเติมว่าทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำสัมพันธ์กับทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำหรือไม่ และสัมพันธ์กันในระดับใด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น

การวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นโดยผู้เรียนชาวต่างชาติเป็นที่สนใจของนักวิชาการด้านการศึกษาภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ประมาณเกือบ 30 ปีก่อน โดยมุ่งเน้นศึกษาว่าชาวต่างชาติที่เรียนภาษาญี่ปุ่น

¹ สัทสัมพันธ์ (Prosody) คือ สัทลักษณะอื่นๆ ที่ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะและสระในการพูดครั้งหนึ่งๆ เช่น ระดับเสียงสูงต่ำ ความดัง ความเร็ว จังหวะ การเน้นพยางค์ ความยาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2537, น. 55)

มีปัญหาการรับรู้เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นอย่างไร การสอนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำช่วยพัฒนาทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำหรือไม่ ทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำดีขึ้นหรือไม่เมื่อเวลาผ่านไป

งานวิจัยที่มีชาวไทยเป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมในการศึกษา ได้แก่ 鮎沢他 (1995) ซึ่งได้สำรวจการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาโตเกียวของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติเปรียบเทียบกับชาวญี่ปุ่น พบว่าผู้เรียนชาวไทยสามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบได้ดีที่สุด แต่รูปแบบเสียงสูงต่ำที่รับรู้ได้ยาก คือ คำ 5 พยางค์ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 4 หรือเรียกว่า “แบบลบสอง”² ในเวลาต่อมา 鮎沢・小高 (1998) ดำเนินการสำรวจในลักษณะเดียวกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวไทยรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 61 เมื่อจำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ พบว่าโดยรวมกลุ่มตัวอย่างรับรู้เสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดีกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบระหว่างแบบสูงที่พยางค์ต้นกับแบบราบในกลุ่มผู้เรียนที่มีคะแนนสูงพบว่า สำหรับคำ 3 พยางค์ แบบสูงที่พยางค์ต้นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับแบบราบ แต่ในคำ 4-5 พยางค์ แบบสูงที่พยางค์ต้นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแบบราบ โดยได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าไม่น่าจะมีเสียงสูงต่ำรูปแบบใดที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวไทย เนื่องจากอัตราการตอบผิดถูกระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำไม่ค่อยแตกต่างกัน

เพื่อให้ปัญหาการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยมีความชัดเจนขึ้น ยุพกา พุกขิมา และ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560) จึงได้ศึกษาทักษะการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำในคำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย พบว่า (1) ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มที่จะรับรู้เสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าได้ดีกว่าคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม โดยสามารถฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดีกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ シリカネラット・菅谷 (2015) ซึ่งทดสอบการรับรู้ความแตกต่างของรูปแบบเสียงสูงต่ำโดยวิธี oddity tasks³ (2) อัตราความถูกต้องของการรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำมีแนวโน้มลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น (3) รูปแบบเสียงสูงต่ำที่มีอัตราความถูกต้องของการรับรู้ต่ำที่สุด คือ แบบลบสอง ในคำ 4-5 พยางค์ โดยเฉพาะในกรณีที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม และ (4) ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การฝึกฝนเสียงสูงต่ำช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังและสามารถแยกแยะเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องมากขึ้น โดยเฉพาะเสียงสูงต่ำแบบราบ แบบสูงที่พยางค์ต้น และแบบสูงที่พยางค์กลาง (ยกเว้นแบบลบสอง) ของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า โดยมีอัตราความถูกต้องเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 80

2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น⁴

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่ผลิตโดยผู้เรียนชาวไทยเริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงปี 1970 โดย 大西 (1976; 1977) ได้ทดลองให้ผู้เรียนชาวไทยออกเสียงประโยคภาษาญี่ปุ่น แล้ววิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการออกเสียง ซึ่งพบว่าผู้เรียนชาวไทยมีลักษณะการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นหลักๆ ดังนี้

² คำที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่สองนับจากท้ายคำ

³ เป็นแบบทดสอบที่ให้ประเมินว่าเสียงใดเป็นเสียงที่แตกต่างจาก 3 เสียงที่ได้ยิน

⁴ เครื่องหมายแสดงเสียงสูงต่ำที่แตกต่างกันในหัวข้อ 2.2 ยึดตามรูปแบบที่ปรากฏในงานวิจัยอื่นๆ

1. “แบบพื้นฐาน” (基本アクセント) หรือ “แบบพยางค์ท้ายต่ำ”

พบประมาณร้อยละ 50-60 เช่นเดียวกับการออกเสียงคำว่า “ทาโกยากิ” “วาซาบิ” เป็นต้น

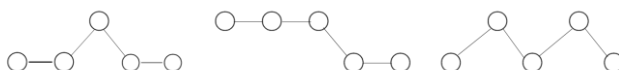
2. “แบบพยางค์ท้ายสูง” (末高アクセント)

พบบ้างเพียงเล็กน้อย เช่นเดียวกับการออกเสียงคำว่า “ฮาดาริ” “โซยุ” เป็นต้น

3. “แบบเสียงสามัญ” (平式アクセント)

มีมากกว่า “แบบพยางค์ท้ายสูง” พอสมควร แต่ก็ยังน้อยกว่า “แบบพื้นฐาน” เช่นเดียวกับการออกเสียงคำว่า “ราเม็ง” “นินจา” เป็นต้น

นอกจาก 3 รูปแบบข้างต้นที่ไม่ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ยังมีบางครั้งที่ผู้เรียนผลิตเสียงสูงต่ำ “แบบสูงที่พยางค์ต้น” หรือ “แบบสูงที่พยางค์กลาง” แต่ไม่ตรงกับรูปแบบเสียงสูงต่ำที่ถูกต้องของคำศัพท์นั้นๆ และรูปแบบอื่นซึ่งคาดว่าเกิดจากการออกเสียงตามโครงสร้างพยางค์และวรรณยุกต์ในภาษาไทย เช่น

タテヤチョークサクン (1997) ได้สำรวจรูปแบบเสียงสูงต่ำที่ผู้เรียนชาวไทยออกเสียงคำทดสอบได้แก่ คำนาม 3 พยางค์ซึ่งเป็นชื่อคน หรือชื่อสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเรียน เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัญชนะต้น และโครงสร้างพยางค์ ผลการวิเคราะห์พบว่า “แบบพื้นฐาน” ●●●○● มีปรากฏมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ 大西 (1977) ถัดมา คือ “แบบพยางค์ท้ายสูง” ○○●● และ “แบบสูงที่พยางค์ต้น” ●●○○ ตามลำดับ ทั้งนี้ タテヤチョークサクン (1997) ตั้งข้อสังเกตว่า “แบบพยางค์ท้ายสูง” (○○●●) มักปรากฏในคำที่พยางค์สุดท้ายเป็นพยัญชนะก้องกังวาน (sonarant) หรือมีเสียงสระสูง /i, u/ “แบบสูงที่พยางค์ต้น” ●●○○ มักปรากฏในคำที่พยางค์แรกมีเสียงสระสูง /i, u/ และ “แบบผสม” ●●●●○● มักปรากฏในคำที่พยางค์แรกมีเสียงสระสูง /i, u/ และพยางค์สุดท้ายเป็นพยัญชนะก้องกังวาน

後藤 (2020) ได้สำรวจการผลิตเสียงสูงต่ำของผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นจำนวน 15 คน โดยให้พูดสุนทรพจน์ในหัวข้อที่กำหนดเป็นเวลาประมาณ 10 นาที เมื่อวิเคราะห์รูปแบบเสียงสูงต่ำของคำศัพท์จำนวน 943 คำ พบว่าคำ 2 พยางค์มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 42.4 ถัดไปคือ คำ 4 พยางค์ และ 3 พยางค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 31.2 และ 29 ตามลำดับ และหากจำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ พบว่าแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2⁵ (○[↑]○ หรือ ○[↑]○○) และแบบราบมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 36.6 และ 35.5 ตามลำดับ ถัดไป คือ แบบสูงที่พยางค์ต้น ร้อยละ 32.3 แบบลบบอง⁶ (○○○[↓]○) และแบบสูงถึงพยางค์ท้ายมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 19.4 และ 18.3 ตามลำดับ

⁵ ตรงกับแบบ 中高 1 ในงานของ 後藤 (2020)

⁶ ตรงกับแบบ 中高 2 ในงานของ 後藤 (2020)

จะเห็นว่าการศึกษาที่ผ่านมา รูปแบบเสียงสูงต่ำที่ผู้เรียนชาวไทยออกเสียงมักถูกวิเคราะห์ว่าได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ โดยเฉพาะโครงสร้างพยางค์และเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้เรียนจะออกเสียงคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำที่กำหนดของคำนั้นๆ หรือพบการถ่ายโอนจากภาษาแม่มายังมีความสัมพันธ์กับความรู้และความตระหนักต่อเสียงสูงต่ำด้วย โดย สิริพงษ์ไพบูรณ์ (2005) ได้จำแนกผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (1) ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้และไม่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำ (2) ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานแต่ไม่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำ และ (3) ผู้ที่มีความรู้พื้นฐานและตระหนักต่อเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่ออกเสียงโดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มพบว่าผู้เรียนที่ไม่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำ (กลุ่ม 1 และ 2) รูปแบบเสียงสูงต่ำที่ผลิตออกมาส่วนใหญ่เป็นแบบค่าตั้งต้น (default) หรือที่เรียกว่า “แบบพื้นฐาน” ในงานวิจัยของ 大西 (1977) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีปรากฏอัตโนมัติเมื่อผู้เรียนไม่ได้ตระหนักในเสียงสูงต่ำ แต่ผู้เรียนที่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำ (กลุ่ม 3) จะสามารถผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่ถูกต้องได้มากขึ้น แม้จะไม่ตรงกับรูปแบบเสียงสูงต่ำที่กำหนดของคำนั้นๆ นอกจากนี้ สิริพงษ์ไพบูรณ์ (2006) ได้ศึกษาเพิ่มเติมว่า ผู้เรียนที่ตระหนักและไม่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำมีวิธีการเรียนรู้เสียงสูงต่ำที่แตกต่างกันอย่างไร และพบว่าผู้เรียนที่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำสามารถเรียนรู้เสียงสูงต่ำได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา กล่าวคือ บางคนสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องแม้จะเรียนภาษาญี่ปุ่นเพียงไม่นาน แต่ผู้เรียนที่ไม่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำ การจะออกเสียงภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้นจำเป็นต้องอาศัยเวลานานขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนที่ตระหนักต่อเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ (1) มีเกณฑ์ในการฟังเพื่อแยกแยะเสียงสูงต่ำ (2) มีทักษะการกำกับติดตามการเรียนรู้ของตนเอง (self-monitoring) และ (3) ประยุกต์ใช้เครื่องหมายที่มีลักษณะเฉพาะตัวเพื่อระบุเสียงสูงต่ำ

2.3 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น

งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นงานที่ศึกษากับผู้เรียนชาวเกาหลีและชาวจีน เช่น 高橋 (2013) ได้ศึกษาการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำของคำภาษาญี่ปุ่นในผู้เรียนชาวเกาหลี พบว่าทักษะทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ในทางกลับกัน 玉岡他 (2016) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำ รวมถึงอิทธิพลต่อการฟังจับใจความในผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวจีน พบว่าทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำไม่สัมพันธ์กับทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำและการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำได้อย่างถูกต้องไม่ส่งผลต่อทักษะการฟังจับใจความภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ งานวิจัยอีกหลายชิ้นยังระบุว่าไม่พบความสัมพันธ์ของทั้งสองทักษะ (柳, 2010; 陳, 2015; 王他, 2017, อ้างถึงใน 王・磯村, 2017) อย่างไรก็ตาม 王・磯村(2017) ตั้งข้อสังเกตว่า การไม่พบความสัมพันธ์ของทักษะการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำนั้น สาเหตุน่าจะเป็นเพราะใช้วิธีการทดสอบที่ให้ผู้เรียนอ่านคำศัพท์ที่ไม่มีเครื่องหมายเสียงสูงต่ำ เมื่อผู้เรียนไม่รู้หรือจดจำรูปแบบเสียงสูงต่ำไม่ได้จึงออกเสียงผิด ดังนั้นวิธีการดังกล่าวอาจไม่ใช้การทดสอบทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่แท้จริง และได้ทดสอบความสัมพันธ์ของทักษะทั้งสองใหม่อีกครั้งด้วยคำที่ไม่มีความหมายในแบบทดสอบการรับรู้เสียงสูงต่ำและคำมีความหมายที่คาดว่าผู้เรียนไม่รู้อีกก่อนในการทดสอบการอ่านออกเสียงเพื่อขจัดปัจจัยด้านความรู้ซึ่งอาจส่งผลต่อการศึกษา ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่าทักษะทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.84$)

งานวิจัยที่ศึกษากับผู้เรียนชาวไทยมีเพียงงานของ 植田 (1995) ซึ่งดำเนินการสำรวจกับผู้เรียนระดับชั้นกลาง 5 คน โดยใช้คำกริยา 3 พยางค์เป็นคำทดสอบ พบว่าผู้เรียนชาวไทยสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำแบบราบ

ได้ดีที่สุด ตามด้วยแบบสูงที่พยางค์กลางและแบบสูงที่พยางค์ต้น แต่ถ้าหากภายในคำมีเสียงสระซ้อน⁷ จะทำให้ผู้เรียนระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำได้ยากขึ้น ทั้งคำกริยาแบบสูงที่พยางค์ต้น (เช่น「入る」) และแบบสูงที่พยางค์กลาง (เช่น「生える」) ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำ พบว่าผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มออกเสียงแบบลบสอง (***, ***) มากที่สุดกว่าร้อยละ 70 ถัดมา คือ แบบราบ (***, ***) และแบบลบสาม (***) ในอัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 10 และแบบพยางค์ท้ายสูง (***) ประมาณร้อยละ 5 สำหรับความถูกต้องของการออกเสียงนั้น ผู้เรียนสามารถออกเสียงแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบสูงที่พยางค์กลางได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 แต่แบบราบอัตราความถูกต้องมีเพียงประมาณร้อยละ 20 จึงอาจกล่าวได้ว่าในกรณีของคำกริยา เสียงสูงต่ำแบบราบสามารถรับรู้ได้ง่าย แต่ออกเสียงได้ยาก ในทางตรงข้าม เสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นหรือสูงที่พยางค์กลาง ผู้เรียนรับรู้ได้ยากแต่ออกเสียงได้ง่าย เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำ พบว่าทักษะทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=0.82$) อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปดังกล่าวยังควรต้องมีการพิสูจน์ซ้ำ เนื่องจากในการวิเคราะห์ความถูกต้อง “แบบพยางค์ท้ายต่ำ” (***) ถูกจัดให้เป็นการออกเสียงที่ถูกต้องเช่นเดียวกับแบบลบสอง (***) ทำให้ตีความได้ว่าผู้เรียนสามารถออกเสียงคำกริยาแบบลบสองได้ดี ซึ่ง 植田 (1995) ก็ระบุเช่นกันว่าเป็นความบังเอิญที่การออกเสียง “แบบพยางค์ท้ายต่ำ” ทำให้อัตราความถูกต้องของการออกเสียงสูงขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้เสียงสูงต่ำแบบลบสองของคำกริยา 3 พยางค์ได้เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ข้อสรุปในภาพรวมอีกประการหนึ่ง คือ ความถูกต้องของการผลิตเสียงมีอัตราต่ำกว่าการรับรู้เสียง หรือกล่าวได้ว่าการฟังเพื่อแยกแยะรูปแบบเสียงสูงต่ำง่ายกว่าการออกเสียงให้ถูกต้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าทักษะการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และสัมพันธ์กันในระดับใด นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ 植田 (1995) ยังมีข้อจำกัดด้านประชากรที่ทดสอบกับผู้เรียนชาวไทยเพียง 5 คน และขอบเขตของคำทดสอบที่ใช้คำกริยา 3 พยางค์ที่โดยหลักการจะมีรูปแบบเสียงสูงต่ำเพียงแค่ 2 แบบ คือ แบบลบสอง⁸ และแบบราบ รวมถึงแนวทางการวิเคราะห์ความถูกต้องของการผลิตเสียงสูงต่ำที่รวมรูปแบบที่พบในภาษาแม่เข้าเป็นส่วนหนึ่งของคำตอบ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่แน่ชัดยิ่งขึ้น จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมโดยทดลองศึกษากับกลุ่มผู้เรียนชาวไทยจำนวนที่มากขึ้น ทดสอบกับคำนามที่มีรูปแบบเสียงสูงต่ำที่หลากหลายมากกว่า รวมถึงกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ความถูกต้องให้ชัดเจนมากขึ้น

⁷ ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า remboin (連母音) หมายถึง เสียงสระต่างกัน 2 ตัวที่ปรากฏต่อเนื่องกัน

⁸ หากในตำแหน่งลบสองหรือพยางค์ที่ 2 นับจากท้ายคำเป็นเสียงสระซ้อน ตำแหน่งเสียงสูงต่ำมักจะเลื่อนไปข้างหน้า 1 พยางค์ ซึ่งจะกลายเป็นแบบสูงที่พยางค์ต้น หรืออาจเรียกว่าแบบลบสาม (เสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 3 จากท้ายคำ)

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย

4. วิธีการวิจัย

4.1 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ ผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์การเรียนรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร” ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 95 คน ทั้งนี้ เพื่อควบคุมตัวแปรด้านประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำที่ส่งผลต่อทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำตามผลการวิจัยของยุพกา พุกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560) ผู้เรียนกลุ่มนี้ได้เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นอย่างเข้มข้นเป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ หรือราว 21 ชั่วโมง

4.2 เครื่องมือวิจัย

การทดสอบทั้งการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นใช้แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่ยุพกา พุกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560, 2561) พัฒนาขึ้น⁹ โดยเลือกเฉพาะชุดคำศัพท์ที่ออกเสียงด้วยทำนองเสียงบอกล่า 28 คำ ซึ่งคาดว่าเป็นคำที่ผู้เรียนไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย เพื่อป้องกันปัจจัยด้านความรู้ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นตามผลการวิจัยของ 磯村 (1996) ที่พบว่าผู้เรียนมักจะรับรู้เสียงสูงต่ำผิดตามรูปแบบที่ตนเองจำ ทั้งนี้ รายการคำศัพท์ที่ใช้เป็นแบบทดสอบให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงมีเครื่องหมายเสียงสูงต่ำกำกับ เพื่อทดสอบว่าผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ตามนั้นหรือไม่ ซึ่งจะถือเป็นการทดสอบทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่แท้จริงตามการระบุของ 王・磯村 (2017)

⁹ แบบทดสอบนี้ดัดแปลงจากแบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นโตเกียว (東京語アクセントの聞き取りテスト) ซึ่งพัฒนาโดยคณะวิจัยสถาบันวิจัยภาษาญี่ปุ่นแห่งชาติ (国立国語研究所) และถูกใช้เป็นแบบทดสอบในการวิจัยและสำรวจเกี่ยวกับการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตั้งแต่ประมาณปี 1994 ยุพกา พุกุชิม่า และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560) เลือกใช้รูปแบบและวิธีการทดสอบเดียวกับฉบับอิวาชิ (鰐津テスト) ซึ่งพัฒนาในรูปแบบซีดี-รอมโดย 河津他 (2003) และปัจจุบันถูกพัฒนาให้สามารถทดสอบผ่านเว็บไซต์ได้ด้วย (河津, 2022)

ตารางที่ 1

รายการคำศัพท์ที่ใช้ในการทดสอบการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำนวน 28 คำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ ¹⁰		คำ 2 พยางค์	คำ 3 พยางค์	คำ 4 พยางค์	คำ 5 พยางค์
แบบราบ	(0型)	つつ(筒) どぶ(溝)	たなだ(棚田) むかで(百足)	いさつ(経緯) おもむき(趣)	うわきもの(浮気者) そこちから(底力)
แบบสูง ที่พยางค์ต้น	(1型)	うず(渦) ごさ(誤差)	いくた(幾多) どぶく(土木)	アクセル じたばた	かみほとけ(神仏) パラグアイ
แบบสูง ที่พยางค์กลาง	(2型)		はまや(破魔矢) ほごし(保護司)	きどぐち(木戸口) たちうお(太刀魚)	ウエスタン エキストラ
	(3型)			こころえ(心得) よふかし(夜更かし)	うでだめし(腕試し) わたりどり(渡り鳥)
	(4型)				いわしぐも(鰯雲) さいたかね(最高値)

* งานวิจัยนี้ไม่มีการทดสอบคำศัพท์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบสูงถึงพยางค์ท้าย

4.3 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นในรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร” เรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบการรับรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นพร้อมกันในชั้นเรียนโดยแจกแบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น เปิดไฟล์เสียงแบบทดสอบให้ฟังคำละ 2 ครั้ง โดยมีระยะห่างประมาณ 3 วินาที และเว้นระยะประมาณ 7 วินาทีก่อนเริ่มข้อถัดไป

2. แจกรายการคำศัพท์เดียวกันที่มีรูปแบบเสียงสูงต่ำกำกับ ให้กลุ่มตัวอย่างบันทึกเสียงคำละ 1 ครั้ง โดยได้แจ้งให้ฝึกซ้อมก่อนการบันทึกเสียงจริง แล้วส่งเป็นไฟล์เสียงให้ผู้วิจัย

3. จำแนกคำตอบในแบบทดสอบการฟังตามรายการคำศัพท์และกลุ่มตัวอย่าง โดยการนับความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

4. ประเมินความถูกต้องด้านการออกเสียงของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสอัสตัมส์ในการตัดสินว่าคำๆ นั้น มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำหรือไม่ หากมี อยู่ที่พยางค์ใด เพื่อระบุรูปแบบเสียงสูงต่ำ รวมถึงพิจารณาลักษณะการออกเสียงซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยตามการวิเคราะห์ของ 大西 (1977) แล้วจึงนับความถี่และคำนวณค่าร้อยละ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินข้อมูลการออกเสียงของกลุ่มตัวอย่าง 2 ครั้ง โดยมีระยะเวลาห่างกันประมาณ 3 สัปดาห์ รวมทั้งใช้โปรแกรม PRAAT ในการวิเคราะห์ระดับเสียงสูงต่ำควบคู่กับการตัดสินของชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษาอีก 2 คน ประกอบการประเมินคำตอบสอบบางคำเพื่อยืนยันความถูกต้อง

¹⁰ รูปแบบเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ประเภทที่ไม่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำ (ตำแหน่งที่เปลี่ยนจากเสียงสูงไปต่ำ) หมายถึง “แบบราบ” ในงานวิจัยนี้ (2) ประเภทที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น “แบบสูงที่พยางค์ต้น” คือ มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่พยางค์แรก “แบบสูงที่พยางค์กลาง” คือ มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่พยางค์กลางตั้งแต่พยางค์ที่สองเป็นต้นไป และแบบสูงถึงพยางค์สุดท้าย คือ มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่พยางค์สุดท้าย ดังนั้นเมื่อไม่มีคำต่อท้ายจะออกเสียงเหมือนแบบราบ แต่เมื่อมีคำต่อท้าย (เช่น คำช่วย) คำนั้นจะเปลี่ยนเป็นเสียงต่ำ

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำ โดยทำการทดสอบสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 69 คน (ร้อยละ 73) และเพศชาย 26 คน (ร้อยละ 27) ผู้ที่มีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 1 ปีขึ้นไปมีเพียง 4 คน นอกนั้นเคยไปญี่ปุ่นเพียงระยะสั้น หรือไม่เคยไป ด้านระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นแบ่งตาม JLPT ผู้ที่สอบผ่าน N5 และ N4 มีจำนวน 27 คน (ร้อยละ 28.4) เท่ากัน ผู้ที่สอบผ่าน N3 มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 7.4) ผู้ที่สอบผ่าน N2 มีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.1) กลุ่มตัวอย่างที่เหลือจำนวน 33 คน (ร้อยละ 34.7) เป็นผู้ที่ยังไม่มีผลสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น

5.2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น

ในตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 71.2 ซึ่งต่ำกว่าผู้เรียน กลุ่ม KU1 ในงานวิจัยของยุพกา พุกขิมา และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560) ราว 10% ทั้งนี้ คาดว่าเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งผู้ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกและผู้ที่ไม่ได้เรียนเป็นวิชาเอกหรือเรียนรู้ด้วยตัวเองในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ พื้นความรู้ภาษาญี่ปุ่นก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำ

หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า คำทดสอบที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ได้ถูกต้องต่ำกว่าครึ่งเป็นคำ 5 พยางค์ ทั้งหมด ได้แก่ いわしぐ も, うわきもの, ウエー スタン และ パー ラグアイ ซึ่งมีอัตราความถูกต้องร้อยละ 33.7, 35.8, 44.2 และ 47.4 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบเสียงสูงต่ำมีได้เท่ากับจำนวนพยางค์บวก 1 รูปแบบเสียงสูงต่ำของคำ 5 พยางค์โดยหลักการจึงมีได้ถึง 6 รูปแบบ การทดสอบในงานวิจัยนี้ นอกจากต้องฟังให้ได้ว่าคำคำนั้นมีตำแหน่งเสียงสูงต่ำหรือไม่ ยังต้องพยายามแยกแยะให้ได้ว่าตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่ที่พยางค์ใด ตั้งแต่พยางค์ที่ 1, 2, 3 หรือ 4 ดังนั้นการรับรู้เสียงสูงต่ำของคำศัพท์ย่อมยากขึ้นตามจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น

เมื่อหาค่าเฉลี่ยของคำศัพท์ที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันและมีเสียงสูงต่ำรูปแบบเดียวกันพบว่า คำ 5 พยางค์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบลบบสองมีแนวโน้มรับรู้ได้ยากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความถูกต้องของ いわしぐ も, さいたかー ぬ คือ ร้อยละ 43.2 จึงเป็นการยืนยันข้อสรุปที่พบในงานวิจัยของ 鮎沢他 (1995)

ตารางที่ 2

ผลวิเคราะห์การรับรู้เสียงสูงต่ำจำแนกตามรายการคำศัพท์ จำนวน 28 คำ

รายการ คำทดสอบ	คนที่ รับรู้ ถูกต้อง	%	คนที่ รับรู้ ไม่ถูกต้อง	%	รายการ คำทดสอบ	คนที่ รับรู้ ถูกต้อง	%	คนที่ รับรู้ ไม่ถูกต้อง	%
1. つつ	85	(89.5)	10	(10.5)	15. きどぐち	79	(83.2)	16	(16.8)
2. どぶ	89	(93.7)	6	(6.3)	16. たちうお	78	(82.1)	17	(17.9)
3. うず	78	(82.1)	17	(17.9)	17. こころえ	67	(70.5)	28	(29.5)
4. ごさ	89	(93.7)	6	(6.3)	18. よふかし	78	(82.1)	17	(17.9)
5. たなだ	79	(83.2)	16	(16.8)	19. うわきもの	34	(35.8)	61	(64.2)
6. むかで	79	(83.2)	16	(16.8)	20. そこから	67	(70.5)	28	(29.5)
7. いくた	77	(81.1)	18	(18.9)	21. かみほとけ	62	(65.3)	33	(34.7)
8. どぼく	79	(83.2)	16	(16.8)	22. パララグアイ	45	(47.4)	50	(52.6)
9. はまや	70	(73.7)	25	(26.3)	23. ウエスタン	42	(44.2)	53	(55.8)
10. ほごし	78	(82.1)	17	(17.9)	24. エキストラ	62	(65.3)	33	(34.7)
11. いきさつ	54	(56.8)	41	(43.2)	25. うでだめし	63	(66.3)	32	(33.7)
12. おもむき	67	(70.5)	28	(29.5)	26. わたりどり	53	(55.8)	42	(44.2)
13. アクセル	87	(91.6)	8	(8.4)	27. いわしぐも	32	(33.7)	63	(66.3)
14. じたびた	71	(74.7)	24	(25.3)	28. さいたかぬ	50	(52.6)	45	(47.4)
					ค่าเฉลี่ย	67.6	(71.2)	27.4	(28.8)

ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำ (ตารางที่ 3) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยร้อยละ 79.1 ออกเสียงได้ถูกต้องสูงกว่าความถูกต้องของการฟังที่มีค่าเฉลี่ย 71.2 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ 王・磯村 (2017) ที่ได้สำรวจผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวจีนจำนวน 52 คน โดยพบว่าความถูกต้องของการรับรู้เสียงสูงต่ำมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 71.3 สูงกว่าความถูกต้องของการผลิตเสียงสูงต่ำซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 67 จึงเป็นไปได้ว่าภาษาแม่ที่แตกต่างกันของผู้เรียนอาจส่งผลต่อความถนัดด้านการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่แตกต่างกัน

หากพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ไม่มีคำทดสอบใดที่กลุ่มตัวอย่างผลิตได้ถูกต้องต่ำกว่าครึ่ง คำที่มีอัตราความถูกต้องต่ำสุดไม่ถึงร้อยละ 60 คือ パララグアイ และ うでだめし ซึ่งมีอัตราการผลิตถูกต้องร้อยละ 50.5 และ 53.2 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อหาค่าเฉลี่ยของคำศัพท์ที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันและมีเสียงสูงต่ำรูปแบบเดียวกัน พบว่าคำ 5 พยางค์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นมีแนวโน้มออกเสียงได้ยากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยความถูกต้องของ かみほとけ, パララグアイ คือ ร้อยละ 57.9

ตารางที่ 3

ผลวิเคราะห์การผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามรายการคำศัพท์ จำนวน 28 คำ

รายการคำทดสอบ	คนที่ผลิตถูกต้อง	%	คนที่ผลิตไม่ถูกต้อง	%	รายการคำทดสอบ	คนที่ผลิตถูกต้อง	%	คนที่ผลิตไม่ถูกต้อง	%
1. つつ	80	(84.2)	15	(15.8)	16. たちうお	81	(85.3)	14	(14.7)
2. どぶ	72	(75.8)	23	(24.2)	17. こころえ	75	(78.9)	20	(21.1)
3. うえ	92	(96.8)	3	(3.2)	18. よふかし	84	(88.4)	11	(11.6)
4. ござ	89	(93.7)	6	(6.3)	19. うわきもの	77	(81.9)	18	(18.9)
5. たなだ	82	(86.3)	13	(13.7)	20. そこちから	57	(60.0)	38	(40.0)
6. むかで	85	(89.5)	10	(10.5)	21. かみほとけ	62	(65.3)	33	(34.7)
7. いくた	83	(87.4)	12	(12.6)	22. パラグアイ	48	(50.5)	47	(49.5)
8. どぼく	77	(81.1)	18	(18.9)	23. ウェスタン	93	(97.9)	2	(2.1)
9. はまや	77	(81.1)	18	(18.9)	24. エキストラ	76	(80.0)	19	(20.0)
10. ほごし	84	(88.4)	11	(11.6)	25. うでだめし	50	(53.2)	45	(47.4)
11. いきさつ	75	(78.9)	20	(21.1)	26. わたりどり	76	(80.0)	19	(20.0)
12. おもむき	68	(71.6)	27	(28.4)	27. いわしぐも	66	(69.5)	29	(30.5)
13. アクセル	79	(83.2)	16	(16.8)	28. さいたかね	58	(61.1)	37	(38.9)
14. じたびた	69	(72.6)	26	(27.4)	ค่าเฉลี่ย	75.1	(79.1)	19.9	(20.9)
15. きどぐち	88	(92.6)	7	(7.4)					

เมื่อเปรียบเทียบความถูกต้องของการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามจำนวนพยางค์ (ตารางที่ 4) พบว่าอัตราความถูกต้องลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4

ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามจำนวนพยางค์

จำนวนพยางค์	คำทดสอบ	ด้านการรับรู้	ด้านการผลิต
2 พยางค์	つつ, どぶ, うえ, ござ (4 คำ)	89.7%	87.6%
3 พยางค์	たなだ, むかで, いくた, どぼく, はまや, ほごし (6 คำ)	81.1%	85.6%
4 พยางค์	いきさつ, おもむき, アクセル, じたびた, きどぐち, たちうお, こころえ, よふかし (8 คำ)	76.4%	81.4%
5 พยางค์	うわきもの, そこちから, かみほとけ, パラグアイ, ウェスタン, エキストラ, うでだめし, わたりどり, いわしぐも, さいたかね (10 คำ)	53.7%	69.9%

ด้านการรับรู้เสียงสูงต่ำพบว่าค่า 2 พยางค์มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องสูงที่สุด คือ ร้อยละ 89.7 ถัดไปคือ ค่า 3 พยางค์ 4 พยางค์ และ 5 พยางค์ซึ่งมีอัตราความถูกต้องร้อยละ 81.1, 76.4 และ 53.7 ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยุพกา พุกขิมา และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2560)

ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำก็เช่นกัน พบว่าค่า 2 พยางค์มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องสูงที่สุด คือ ร้อยละ 87.6 ถัดไปคือ ค่า 3 พยางค์ 4 พยางค์ และ 5 พยางค์ มีอัตราความถูกต้องร้อยละ 85.6, 81.4 และ 69.9 ตามลำดับ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่คล้ายคลึงกับผลสำรวจของ 後藤 (2020) ทั้งนี้ มีเพียงค่า 2 พยางค์เท่านั้นที่การผลิตเสียงสูงต่ำมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องต่ำกว่าการรับรู้เล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความถูกต้องของการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ (ตารางที่ 5) พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดีที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 77.4 ถัดไปคือ แบบราบ ร้อยละ 72.9 แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3¹¹ ร้อยละ 69.1 และแบบลงสอง ร้อยละ 59.7 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ 鮎沢・小高 (1998) ซึ่งพบว่าผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มรับรู้เสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบราบได้ดีกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง

ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำ กลุ่มตัวอย่างสามารถออกเสียงแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 ได้ดีที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 82.3 ถัดไปคือแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบราบซึ่งมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 78.8 และ 78.5 ตามลำดับ ลำดับสุดท้าย คือ แบบลงสอง มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 74.5

กล่าวคือ ผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มที่จะรับรู้เสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ง่ายกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง สอดคล้องกับพัฒนาการการรับรู้เสียงสูงต่ำ กล่าวคือ ก่อนอื่นผู้เรียนจะสามารถแยกแยะได้ว่าคำศัพท์นั้นมีหรือไม่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำ (0 型 ใช่หรือไม่) และหากมี จะรับรู้เสียงสูงต่ำที่อยู่พยางค์แรกของคำ (1 型) ได้เป็นลำดับแรก จากนั้นจึงจะระบุเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 (2 型) ได้เป็นลำดับถัดไป (中川, 2002) อย่างไรก็ตาม ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลางไม่ใช่รูปแบบที่ออกเสียงยากสำหรับผู้เรียนชาวไทย แม้กระทั่งแบบลงสองซึ่งเป็นรูปแบบที่รับรู้ได้ยากที่สุด แต่ผู้เรียนออกเสียงได้ค่อนข้างดี ต่างจากผลการศึกษาของ 後藤 (2020) ที่พบว่าแบบลงสองมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการออกเสียงต่ำมากเพียงร้อยละ 19.4 ซึ่งคาดว่าเป็นเพราะในการสำรวจของ 後藤 (2020) กลุ่มตัวอย่างออกเสียงคำศัพท์ตามความเคยชินหรือตามที่ตนเองจดจำ ไม่ได้ออกเสียงคำศัพท์ตามเครื่องหมายเสียงสูงต่ำที่กำหนด

ตารางที่ 5

ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ	คำทดสอบ	ด้านการรับรู้	ด้านการผลิต
แบบราบ	つつ, どぶ, たなだ, むかで, いきさつ, おもむき, うわきもの, そこちから (8 คำ)	72.9%	78.5%
แบบสูงที่พยางค์ต้น	うず, ごさ, いくた, どぼく, アクセル, じ たばた, かみほとけ, ハラグアイ (8 คำ)	77.4%	78.8%
แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3	はまや, ほごし, きどぐち, たちうお, ウエスタン, エキストラ, うでだめし, わたりどり (8 คำ)	69.1%	82.3%
แบบลงสอง	こころえ, よふかし, いわしぐも, さいたかね (4 คำ)	59.7%	74.5%

¹¹ หมายถึง แบบสูงที่พยางค์กลางที่ตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 2 และแบบสูงที่พยางค์กลางที่ตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 3 ของคำศัพท์ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นอย่างเข้มข้น จะมีทักษะการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการผลิตเสียงสูงต่ำ สามารถออกเสียงได้ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำที่กำหนดได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม คำ 5 พยางค์ยังคงยากที่สุด โดยเฉพาะคำ 5 พยางค์แบบลงสองยากที่สุดสำหรับการรับรู้และคำ 5 พยางค์แบบสูงที่พยางค์ต้นยากที่สุดสำหรับการผลิตเสียงสูงต่ำ

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น

ในตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำของคำทดสอบได้ถูกต้องเฉลี่ย 20 คำ (ร้อยละ 71) และผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเฉลี่ย 22 คำ (ร้อยละ 79) ซึ่งใกล้เคียงกัน จึงกล่าวได้ว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำอย่างเข้มข้นมีแนวโน้มที่จะรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องเป็นอย่างดี

ตารางที่ 6

ความสอดคล้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามผู้เรียน

No.	ค่าที่รับรู้		ค่าที่ผลิต		No.	ค่าที่รับรู้		ค่าที่ผลิต		No.	ค่าที่รับรู้		ค่าที่ผลิต	
	ถูกต้อง		ถูกต้อง			ถูกต้อง		ถูกต้อง			ถูกต้อง		ถูกต้อง	
	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)					
1.	24	(85.7)	25	(89.3)	36.	15	(53.6)	16	(57.1)	71.	23	(82.1)	26	(92.9)
2.	18	(64.3)	28	(100)	37.	21	(75.0)	18	(64.3)	72.	20	(71.4)	22	(78.6)
3.	14	(50.0)	24	(85.7)	38.	12	(42.9)	15	(53.6)	73.	16	(57.1)	15	(53.6)
4.	27	(96.4)	28	(100)	39.	23	(82.1)	20	(71.4)	74.	12	(42.9)	16	(57.1)
5.	20	(71.4)	24	(85.7)	40.	23	(82.1)	22	(78.6)	75.	20	(71.4)	22	(78.6)
6.	20	(71.4)	27	(96.4)	41.	25	(89.3)	27	(96.4)	76.	11	(39.3)	18	(64.3)
7.	21	(75.0)	28	(100)	42.	10	(35.7)	11	(39.3)	77.	14	(50.0)	25	(89.3)
8.	16	(57.1)	19	(67.9)	43.	23	(82.1)	25	(89.3)	78.	22	(78.6)	28	(100)
9.	26	(92.9)	26	(92.9)	44.	20	(71.4)	25	(89.3)	79.	20	(71.4)	18	(64.3)
10.	22	(78.6)	24	(85.7)	45.	24	(85.7)	26	(92.9)	80.	16	(57.1)	18	(64.3)
11.	17	(60.7)	27	(96.4)	46.	24	(85.7)	24	(85.7)	81.	8	(28.6)	20	(71.4)
12.	23	(82.1)	20	(71.4)	47.	16	(57.1)	18	(64.3)	82.	22	(78.6)	28	(100)
13.	24	(85.7)	21	(75.0)	48.	27	(96.4)	28	(100)	83.	21	(75.0)	26	(92.9)
14.	21	(75.0)	21	(75.0)	49.	23	(82.1)	23	(82.1)	84.	21	(75.0)	21	(75.0)
15.	24	(85.7)	28	(100)	50.	26	(92.9)	26	(92.9)	85.	17	(60.7)	19	(67.9)
16.	22	(78.6)	25	(89.3)	51.	24	(85.7)	26	(92.9)	86.	18	(64.3)	24	(85.7)
17.	14	(50.0)	19	(67.9)	52.	19	(67.9)	20	(71.4)	87.	23	(82.1)	26	(92.9)
18.	22	(78.6)	23	(82.1)	53.	18	(64.3)	12	(42.9)	88.	18	(64.3)	16	(57.1)
19.	21	(75.0)	15	(53.6)	54.	25	(89.3)	25	(89.3)	89.	19	(67.9)	21	(75.0)
20.	25	(89.3)	28	(100)	55.	27	(96.4)	26	(92.9)	90.	18	(64.3)	23	(82.1)
21.	19	(67.9)	26	(92.9)	56.	19	(67.9)	26	(92.9)	91.	21	(75.0)	22	(78.6)
22.	22	(78.6)	23	(82.1)	57.	25	(89.3)	27	(96.4)	92.	19	(67.9)	21	(75.0)
23.	23	(82.1)	25	(89.3)	58.	17	(60.7)	21	(75.0)	93.	14	(50.0)	5	(17.9)
24.	26	(92.9)	26	(92.9)	59.	22	(78.6)	25	(89.3)	94.	15	(53.6)	25	(89.3)
25.	24	(85.7)	28	(100)	60.	27	(96.4)	15	(53.6)	95.	12	(42.9)	15	(53.6)
26.	19	(67.9)	19	(67.9)	61.	12	(42.9)	16	(57.1)	$\bar{x}$	19.9	(71.2)	22.1	(79.1)
27.	25	(89.3)	28	(100)	62.	26	(92.9)	26	(92.9)					
28.	21	(75.0)	21	(75.0)	63.	19	(67.9)	27	(96.4)					
29.	27	(96.4)	28	(100)	64.	8	(28.6)	15	(53.6)					
30.	23	(82.1)	28	(100)	65.	20	(71.4)	22	(78.6)					
31.	25	(89.3)	25	(89.3)	66.	23	(82.1)	23	(82.1)					
32.	21	(75.0)	19	(67.9)	67.	26	(92.9)	28	(100)					
33.	10	(35.7)	12	(42.9)	68.	11	(39.3)	18	(64.3)					
34.	18	(64.3)	10	(35.7)	69.	12	(42.9)	17	(60.7)					
35.	20	(71.4)	23	(82.1)	70.	18	(64.3)	23	(82.1)					

แต่ในทางกลับกันจะเห็นว่ายังมีกลุ่มตัวอย่างบางคนที่รับรู้หรือผลิตเสียงสูงต่ำผิดเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้ที่ทำแบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นได้ไม่ถึงครึ่งมีจำนวน 11 คน ได้แก่ No. 33, 38, 42, 61, 64, 68, 69, 74, 76, 81, 95 คิดเป็นร้อยละ 11.6 ส่วนผู้ที่ออกเสียงคำศัพท์ได้ไม่ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำที่กำหนดเป็นส่วนใหญ่มีจำนวน 5 คน ได้แก่ No. 33, 34, 42, 53, 93 คิดเป็นร้อยละ 5.3 แม้จะเป็นจำนวนที่น้อย แต่ก็สันนิษฐานว่ามีผู้เรียนชาวไทยบางคนที่ไม่ถนัดในการแยกแยะระดับเสียงสูงและต่ำ โดยอาจจะไม่ถนัดด้านใดด้านหนึ่งระหว่างการรับรู้กับการผลิต หรือไม่ถนัดทั้งสองด้าน

ตารางที่ 7

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำในมิติของผู้เรียน

ความสัมพันธ์	r	P-value	ระดับความสัมพันธ์
การรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำในมิติของผู้เรียน	.642**	.000	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำของกลุ่มตัวอย่าง 95 คน โดยการทดสอบสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ตารางที่ 7) พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง¹² ($r=.642$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.01 กล่าวคือ ผู้เรียนที่รับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่จะผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน

เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามรายการคำศัพท์ (ตารางที่ 8) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยร้อยละ 59.1 สามารถรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำของคำทดสอบ (28 คำ) ได้ถูกต้องตรงกัน ร้อยละ 20 รับรู้เสียงสูงต่ำของคำทดสอบไม่ถูกต้องแต่ผลิตได้ถูกต้องร้อยละ 12.1 รับรู้เสียงสูงต่ำของคำทดสอบได้ถูกต้องแต่ผลิตไม่ถูกต้อง และร้อยละ 8.8 รับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำของคำทดสอบได้ไม่ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า คำศัพท์ที่กลุ่มตัวอย่างยังรับรู้และ/หรือผลิตเสียงสูงต่ำได้ไม่ถูกต้องส่วนใหญ่เป็นคำ 5 พยางค์ โดยเฉพาะ うわさの、ウエスタン、いわくも กลุ่มตัวอย่างราวครึ่งหนึ่งยังรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ไม่ถูกต้องแม้จะผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็ตาม นอกจากนั้น คำอื่นๆ ได้แก่ そちから、バラグアイ、かみほとけ、エキストラ、わたりどり、うでだめし、さいたかな แม้อัตราส่วนของผู้ที่รับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องตรงกันจะมีมากที่สุด (ยกเว้นคำว่า バラグアイ) แต่ผู้ที่รับรู้และ/หรือผลิตเสียงสูงต่ำได้ไม่ถูกต้องมีอัตราส่วนตั้งแต่ประมาณร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 30 สะท้อนให้เห็นว่าคำ 5 พยางค์ขึ้นไปเรียนรู้เสียงสูงต่ำได้ยากที่สุดสำหรับผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะในด้านการรับรู้

¹² ผู้วิจัยแปลผลระดับความสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์ของบาร์ทซ์ตามการแนะนำของสมถวิล วิจิตรวรรณ (2565) ดังนี้

0.81 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ “สูงมาก”

0.61 - 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ “สูง”

0.41 - 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ “ปานกลาง”

0.21 - 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ “ต่ำ”

0.00 - 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ “ต่ำมาก”

สรุปได้ว่า ในภาพรวมทักษะการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำมีความสัมพันธ์กัน โดยคำศัพท์ที่ผู้เรียนรับรู้ได้ถูกต้องก็มักจะผลิตได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำที่ไม่สอดคล้องกัน หรือไม่ถูกต้องทั้งด้านการรับรู้และการผลิตมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเมื่อคำศัพท์มีจำนวนพยางค์ยาวขึ้น โดยเฉพาะคำ 5 พยางค์

ตารางที่ 8

ความสอดคล้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามคำศัพท์

No.	คำศัพท์	รับรู้✓	ผลิต✓	รับรู้✓	ผลิต✗	รับรู้✗	ผลิต✓	รับรู้✗	ผลิต✗
1.	どぶ	70	(73.7%)	19	(20%)	2	(2.1%)	4	(4.2%)
2.	つつ	72	(75.8%)	13	(13.7%)	8	(8.4%)	2	(2.1%)
3.	うず	77	(81.1%)	1	(1.1%)	15	(15.8%)	2	(2.1%)
4.	ごさ	83	(87.4%)	6	(6.3%)	6	(6.3%)	0	(0%)
5.	たなだ	70	(73.7%)	9	(9.5%)	12	(12.6%)	4	(4.2%)
6.	むかで	72	(75.8%)	7	(7.4%)	13	(13.7%)	3	(3.2%)
7.	いくた	68	(71.6%)	9	(9.5%)	15	(15.8%)	3	(3.2%)
8.	どぼく	65	(68.4%)	14	(14.7%)	12	(12.6%)	4	(4.2%)
9.	ほごし	70	(73.7%)	8	(8.4%)	14	(14.7%)	3	(3.2%)
10.	はまや	59	(62.1%)	11	(11.6%)	18	(18.9%)	7	(7.4%)
11.	いきさつ	48	(50.5%)	6	(6.3%)	28	(29.5%)	13	(13.7%)
12.	おもむき	45	(47.4%)	22	(23.2%)	23	(24.2%)	5	(5.3%)
13.	じタバタ	53	(55.8%)	18	(18.9%)	16	(16.8%)	8	(8.4%)
14.	アクセル	73	(76.8%)	14	(14.7%)	6	(6.3%)	2	(2.1%)
15.	たちうお	69	(72.6%)	9	(9.5%)	12	(12.6%)	5	(5.3%)
16.	きどぐち	75	(78.9%)	4	(4.2%)	13	(13.7%)	3	(3.2%)
17.	こころえ	55	(57.9%)	12	(12.6%)	20	(21.1%)	8	(8.4%)
18.	よふかし	69	(72.6%)	9	(9.5%)	15	(15.8%)	2	(2.1%)
19.	そこちから	45	(47.4%)	22	(23.2%)	12	(12.6%)	16	(16.8%)
20.	うわきもの	31	(32.6%)	3	(3.2%)	46	(48.4%)	15	(15.8%)
21.	パラグアイ	27	(28.4%)	18	(18.9%)	21	(22.1%)	29	(30.5%)
22.	かみほとけ	45	(47.4%)	17	(17.9%)	17	(17.9%)	16	(16.8%)
23.	ウエスタン	40	(42.1%)	2	(2.1%)	53	(55.8%)	0	(0%)
24.	エキストラ	50	(52.6%)	12	(12.6%)	26	(27.4%)	7	(7.4%)
25.	わたりどり	44	(46.3%)	9	(9.5%)	32	(33.7%)	10	(10.5%)
26.	うでだめし	36	(37.9%)	27	(28.4%)	14	(14.7%)	18	(18.9%)
27.	さいたかね	38	(40%)	12	(12.6%)	20	(21.1%)	25	(26.3%)
28.	いわしぐも	24	(25.3%)	8	(8.4%)	42	(44.2%)	21	(22.1%)
รวม (ค่าเฉลี่ย)		1573	(59.1%)	321	(12.1%)	531	(20.0%)	235	(8.8%)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรในมิติของคำศัพท์ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน (ตารางที่ 9) โดยพบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.416$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.05 กล่าวคือ คำศัพท์ที่ผู้เรียนรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะออกเสียงได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 9

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำในมิติของคำศัพท์

ความสัมพันธ์	r	P-value	ระดับความสัมพันธ์
การรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำในมิติของคำศัพท์	.416*	.028	ปานกลาง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำ

ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำของคำทดสอบ (28 คำ) ได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 71.2 และสามารถผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 79.1 โดยประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยนี้คือ ความถูกต้องด้านการผลิตเสียงสูงต่ำสูงกว่าความถูกต้องด้านการรับรู้เสียงสูงต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ 王・磯村 (2017) ที่ได้ศึกษากับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวจีน จึงเป็นประเด็นที่จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตว่าเกิดจากอิทธิพลของภาษาแม่ หรือประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำอย่างเข้มข้น หรือปัจจัยอื่นใดต่อไป

เมื่อเปรียบเทียบความถูกต้องของการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามจำนวนพยางค์พบว่าอัตราความถูกต้องลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น ด้านการรับรู้เสียงสูงต่ำพบว่า คำ 2 พยางค์มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องสูงที่สุด คือ ร้อยละ 89.7 ถัดไปคือ คำ 3 พยางค์ 4 พยางค์ และ 5 พยางค์ซึ่งมีอัตราความถูกต้องร้อยละ 81.1, 76.4 และ 53.7 ตามลำดับ ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำก็เช่นกัน พบว่าคำ 2 พยางค์มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องสูงที่สุด คือ ร้อยละ 87.6 ถัดไปคือ คำ 3 พยางค์ 4 พยางค์ และ 5 พยางค์ มีอัตราความถูกต้องร้อยละ 85.6, 81.4 และ 69.9 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความถูกต้องของการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำจำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้เสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดีที่สุด มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 77.4 ถัดไปคือแบบราบ ร้อยละ 72.9 แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 ร้อยละ 69.1 และแบบลงสอง ร้อยละ 59.7 ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำ กลุ่มตัวอย่างสามารถออกเสียงแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 ได้ดีที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 82.3 ถัดไปคือแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบราบซึ่งมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 78.8 และ 78.5 ตามลำดับ ลำดับสุดท้ายคือ แบบแบบลงสอง มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องร้อยละ 74.5 กล่าวคือ ผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มที่จะรับรู้เสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ง่ายกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้เสียงสูงต่ำ อย่างไรก็ตาม ด้านการผลิตเสียงสูงต่ำแบบสูง

ที่พยางค์กลางไม่ใช่รูปแบบที่ออกเสียงยากสำหรับผู้เรียนชาวไทย แม้กระทั่งแบบลบบสองซึ่งเป็นรูปแบบที่รับรู้ได้ยากที่สุด แต่กลุ่มตัวอย่างออกเสียงได้ค่อนข้างดี

กล่าวโดยสรุป ผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์การเรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นอย่างเข้มข้น จะมีทักษะการรับรู้และผลิตเสียงสูงต่ำในระดับสูง อย่างไรก็ตาม คำ 5 พยางค์ยังคงยากที่สุดทั้งในด้านการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำ

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการผลิตเสียงสูงต่ำของกลุ่มตัวอย่าง 95 คน โดยทดสอบสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.642$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.01 กล่าวคือ ผู้เรียนที่รับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่จะผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้งสองตัวแปรในมิติของคำศัพท์ก็ได้ผลเช่นเดียวกัน โดยพบความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.416$) ที่ระดับนัยทางสถิติ 0.05 กล่าวคือ คำศัพท์ที่ผู้เรียนรับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะออกเสียงได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน

7. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการสอนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นดังต่อไปนี้

1. จากข้อสรุปที่ว่า ผู้เรียนที่รับรู้รูปแบบเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องก็มีแนวโน้มที่จะผลิตเสียงสูงต่ำได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน ในการสอนเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการฟังคำศัพท์เพื่อแยกแยะรูปแบบเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ฝึกเขียนเครื่องหมายระบุเสียงสูงต่ำ และฝึกออกเสียงคำศัพท์ตามเครื่องหมายเสียงสูงต่ำที่กำหนด โดยการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าเครื่องหมายเสียงสูงต่ำช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและออกเสียงได้ถูกต้อง (磯村他, 2016)

2. ลำดับการฝึกฝนทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำควรเป็นไปตามพัฒนาการการเรียนรู้เสียงสูงต่ำ กล่าวคือ ก่อนอื่นควรให้ผู้เรียนฝึกฟังเพื่อแยกแยะระหว่าง “มี” กับ “ไม่มี” ตำแหน่งเสียงสูงต่ำ เมื่อรับรู้ได้ว่า “มี” จึงค่อยระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำ โดยควรฝึกตามลำดับต่อไปนี้ (1) การเปรียบเทียบระหว่าง “แบบราบ” กับ “แบบสูงที่พยางค์ต้น” (2) เปรียบเทียบระหว่าง “แบบราบ” กับ “แบบสูงที่พยางค์กลาง” (3) เปรียบเทียบระหว่าง “แบบสูงที่พยางค์ต้น” กับ “แบบสูงที่พยางค์กลาง” (4) เปรียบเทียบระหว่าง “แบบสูงที่พยางค์กลาง” ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำแตกต่างกัน

3. การฝึกฝนทักษะการผลิตเสียงสูงต่ำควรให้เวลากับการฝึกฝนเสียงสูงต่ำแบบลบบสองและแบบราบเป็นพิเศษ เนื่องจากมีแนวโน้มออกเสียงได้ยากกว่ารูปแบบอื่น โดยเฉพาะแบบราบซึ่งมีแนวโน้มที่ผู้เรียนชาวไทยจะออกเสียงโดยอิงวรรณยุกต์เสียงสามัญ ในกรณีนี้ จำเป็นต้องใส่ใจกับการเปลี่ยนจากเสียงต่ำไปสูงที่ต้นคำและพยายามคงระดับเสียงสูงตลอดไปจนสุดคำ

4. การฝึกฝนทั้งการฟังและการออกเสียงคำศัพท์ให้ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำควรเริ่มจากคำศัพท์ที่มีจำนวนพยางค์น้อยไปหามาก

5. แม้ผลการวิจัยจะสรุปได้ว่าผู้เรียนชาวไทยที่ได้เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำมีแนวโน้มที่จะสามารถออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้องตามรูปแบบเสียงสูงต่ำที่กำหนด แต่ก็ยังมีผู้เรียนที่ไม่ถนัดในการแยกแยะความแตกต่างของระดับเสียงสูงและต่ำ โดยบางคนอาจไม่ถนัดด้านใดด้านหนึ่งระหว่างการรับรู้กับการผลิตหรือไม่ถนัดทั้งสองด้าน

ในประเด็นนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องสังเกตผู้เรียนแต่ละคนและให้คำแนะนำที่เหมาะสม จากประสบการณ์ในฐานะอาจารย์สอนวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นของผู้วิจัยกว่า 15 ปีที่ผ่านมา การแปลงระดับเสียงที่แตกต่างกันให้เห็นเป็นรูปธรรมเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายๆ วิธีต่อไปนี้ในการฝึกฝนเสียงสูงต่ำ

1. ประยุกต์ใช้เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยโดยแทนระดับเสียงสูงด้วยเสียงตรีและแทนระดับเสียงต่ำด้วยเสียงเอกเพื่อรับรู้ความแตกต่างของระดับเสียงอย่างชัดเจน เช่น คำว่า 聞く (ฟัง ได้ยิน) เสียงสูงต่ำที่ถูกต้อง คือ LH¹³ แต่ผู้เรียนหลายคนคุ้นชินที่จะรับรู้เป็น HL ดังปรากฏคำนิยม “คิซุอาโนเนะ” กรณีเช่นนี้ผู้สอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนเปลี่ยนระดับเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรีและเอก หรือ “ซิคุ” แทน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างได้ง่ายขึ้น

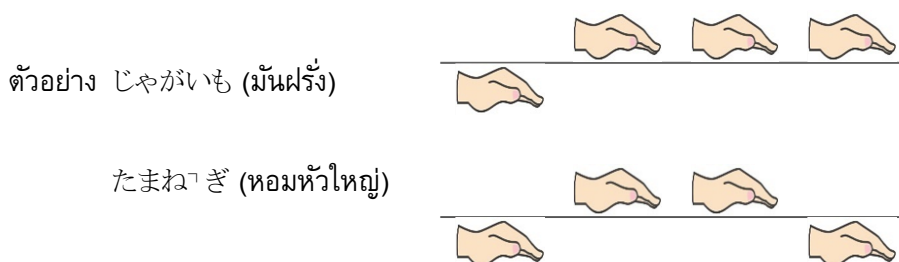
2. แนะนำให้ผู้เรียนเขียนกำกับระดับเสียงสูงต่ำทุกพยางค์ของคำศัพท์ด้วยปากกาไฮไลต์ ซึ่งจะช่วยให้สังเกตระดับเสียงได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นหากผู้เรียนไม่สามารถแปลงเครื่องหมายเสียงสูงต่ำที่มีความเป็นนามธรรม เช่น เครื่องหมาย ^ˆ ซึ่งใช้ระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำ แต่จะไม่ใส่เครื่องหมายใดๆ ถ้าเป็นเสียงสูงต่ำแบบราบ เช่นเดียวกับการใช้ตัวเลขเพื่อระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำ (เช่น ①, ②, ③) และใช้ ④ ในกรณีของเสียงสูงต่ำแบบราบ ดังตัวอย่างคำนามประสมต่อไปนี้

ระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำ

ขีดเส้นกำกับระดับเสียงทุกพยางค์

Step 1: れんあいけ^①っこん (恋愛結婚) Step 2: れんあい^①け^②っこん

3. เคลื่อนไหวมือขึ้นลงตามระดับเสียงของแต่ละพยางค์เพื่อให้ตระหนัก หรือรับรู้ต่อระดับเสียงที่แตกต่างกันง่ายขึ้น โดยครูเป็นผู้สาธิตให้ดูและให้ผู้เรียนลองปฏิบัติตามเพื่อสัมผัสได้ด้วยตนเอง

4. คำศัพท์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลาง โดยเฉพาะแบบลบสองในคำ 4 พยางค์ขึ้นไป เป็นรูปแบบที่ค่อนข้างยากโดยเฉพาะด้านการรับรู้ กรณีนี้ผู้สอนสามารถออกเสียงเปรียบเทียบเสียงสูงต่ำที่แตกต่างกันเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่นคำว่า あぶら^①え (ภาพสีน้ำมัน) ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบลบสอง

ตัวอย่าง ○ あぶら^①え

あ	ぶ	ら	え
อะ	บึ	อะ	เอะ

× あぶ^①らえ

あ	ぶ	ら	え
อะ	บึ	หละ	เอะ

¹³ H แทน High หมายถึง ระดับเสียงสูง L แทน Low หมายถึง ระดับเสียงต่ำ

นอกจากนี้ ผู้สอนอาจออกเสียงคำศัพท์เทียบเคียงกับคำที่ไม่มีความหมายอย่าง ㄨㄨㄨ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเปรียบเทียบระดับเสียงได้ง่ายขึ้น เช่น ㄅㄨˊㄌㄜˊ (อะบูละเอะ) ตรงกับ ㄨㄨㄨ (หะมะมะหะมะ)

งานวิจัยนี้ศึกษาทักษะการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำอย่างเข้มข้น แม้จะพบว่าผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวมีทักษะทั้งสองด้านในระดับสูง แต่การเรียนรู้เสียงสูงต่ำจำเป็นต้องค่อยๆ จัดจํารูปแบบเสียงสูงต่ำที่ถูกต้องของคำศัพท์แต่ละคำ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นควรให้ข้อมูลเสียงสูงต่ำของคำศัพท์แก่ผู้เรียน และแนะให้ผู้เรียนรู้จักสืบค้นเสียงสูงต่ำที่ถูกต้องจากพจนานุกรมเสียงสูงต่ำ พยายามสังเกตจนคุ้นเคย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค่อยๆ ซึมซับและจดจำเสียงสูงต่ำที่ถูกต้องได้ นอกจากนี้ การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหรือหลักการของเสียงสูงต่ำก็จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เพื่อเรียนรู้เสียงสูงต่ำได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

บทความวิจัยนี้มุ่งนำเสนออัตราความถูกต้องของการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำ รวมถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองด้าน แต่ยังไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของความผิดพลาดทั้งด้านการรับรู้และการผลิตเสียงสูงต่ำเนื่องด้วยข้อจำกัดของพื้นที่หน้ากระดาษซึ่งผู้วิจัยจะขอรายงานผลการวิเคราะห์ในโอกาสต่อไป

รายการอ้างอิง

- ยุพกา พุกขิมา. (2555). ความเชื่อและกลยุทธ์การเรียนรู้การออกเสียงของนิสิตเอกภาษาญี่ปุ่นชาวไทย. ใน ปรานี จงสุริยธรรม, สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข, และกัลยาณี สิตสุวรรณ (บ.ก.), *เอกสารหลังการประชุมระดับชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทยครั้งที่ 5* (น. 83-100). กรุงเทพฯ: โครงการเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย.
- ยุพกา พุกขิมา, และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2560). ทักษะการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำในคำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย: เปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำกับผู้ที่ไม่มี. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 34(2), 55-74.
- ยุพกา พุกขิมา, และทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 8(1), 37-58.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2537). *พจนานุกรมศัพท์สัทศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: เพื่อนพิมพ์.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ. (2565). สถิติความสัมพันธ์: เลือกใช้อย่างไร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 8(2), 1-15.
- Siriphonphaiboon, Y., 磯村一弘, & Skulkru, P. (2008). 「タイ人教師による日本語音声教育の現状調査」タマサート大学主催日本語教育国際シンポジウム『東南アジアにおける日本語教育の展望』発表予稿集, 146-150.
- 鮎沢孝子・西沼行博・李明姫・荒井雅子・小高京子・法貴則子. (1995). 「東京語アクセント聴取実験結果の分析—10言語グループの結果—」『国際社会における日本語についての総合的研究 第2回研究報告会予稿集』, 25-32.
- 鮎沢孝子・小高京子. (1998). 「東京語アクセントの聞き取りテスト 21言語グループの母語別・成績群別正答率」『文部省科学基礎研究費(創成的基礎研究費)新プロ「日本語」総括班「国際社会における日本語についての総合的研究研究論集1」』, 57-71.
- 陳冠霖. (2015). 「台湾人日本語学習者の2モーラアクセントについて: 発音, 聞き取り, 記憶を中心に」『第29回日本音声学全国大会予稿集』, 24-29.

- 千葉真人. (2002). 「タイ人日本語学習者が抱える発音学習上の問題点—教師はどれほど理解しているか—」『バンコク日本語センター紀要』, 5, 21-35.
- 千葉真人・佐藤純・大田真也. (2009). 「日本人教師が感じているタイ人学習者の発音の問題点とその具体例」『国際交流基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』, 6, 115-124.
- 崔文姫. (2013). 「日本語学習者の発話に対する日本語母語話者の評価: 日本語教師と非日本語教師の因果モデルを中心に」『国立国語研究所論集』, 5, 1-26.
- 後藤寛樹. (2020). 「タイ人日本語学習者の日本語アクセント生成」*Thammasat University-Tohoku University-NIDA International Symposium on Japanese Studies 2020*. Retrieved from http://grad.tu-japanese.org/public/static/seminar_2020_files/Fulltext%20-%20NIDA%20Goto.pdf.
- 磯村一弘. (1996). 「アクセント型の知識と聞き取り—北京語を母語とする日本語教師における東京語アクセントの場合—」『平成8年度日本音声学会全国大会予稿集』, 59-67.
- 磯村一弘・松田真希子・ユパカー・フクシマ. (2016). 「タイ語話者およびベトナム語話者による日本語アクセントの実現—アクセント記号の効果に注目して—」2016年日本語教育国際研究大会口頭発表.
- 河津基・鮎澤孝子・許舜貞. (2003). 「東京語アクセント聴取テスト用 CD の開発」『ニュースレター高等教育改革とマルチメディア』, 7, メディア教育開発センター特定領域研究120事務局, 43-44.
- 河津基. (2022). 「Web版の「東京語アクセントの聞き取りテスト」および聞き比べによるアクセント弁別能力測定ツールの開発」『研究論文集』, 135, 43-55.
- 中川千恵子. (2002). 「東京語アクセント習得順序と学習者の意識」『講座日本語教育』, 38, 73-93.
- 大西晴彦. (1976). 「タイ人の発音に関する若干の考察」『国際学友会日本語学校紀要』, 1, 65-80.
- 大西晴彦. (1977). 「タイ人のアクセントに関する若干の考察」『国際学友会日本語学校紀要』, 2, 24-44.
- 柳悦. (2010). 『中国人日本語学習者の複合名詞アクセント習得の縦断的研究: 知識・発音・知覚の比較を中心に』, 東京都立大学(旧首都大学東京)博士論文.
- 佐藤友則. (1995). 「単音と韻律が日本語音声の評価に与える影響力の比較」『世界の日本語教育』, 5, 139-154.
- 佐藤友則. (2001). 「音声評価基準の習得過程に関する考察」『第二言語としての日本語の習得研究』, 4, 134-149.
- シリカネラット・タナサック・菅谷奈津絵. (2015). 「弁別課題によるタイ人日本語学習者のアクセント知覚の困難点: アクセント型と複数の話者の音声の影響を中心に」『東北大学高度教養教育・学生支援機構紀要』, 1, 63-74.
- スィリポンパイブーン・ユパカー. (2005). 「日本語アクセントに関する知識と意識との関連—来日直後のタイ語母語話者の場合—」『日本語教育方法研究会誌』, 12(2), 14-5.
- スィリポンパイブーン・ユパカー. (2006). 「タイ語母語話者の日本語アクセント習得における「意識」の役割」『言語文化と日本語教育』, 31, 94-97.
- スィリポンパイブーン・ユパカー. (2008). 「日本語アクセント学習における自己モニターの有効性—タイ語母語話者に対するアンケートの分析から—」『音声研究』, 12(2), 17-29.
- 高橋恵利子. (2013). 「韓国人学習者の日本語アクセントの知覚と生成」『2013 CAJLE Annual Conference Proceedings』, 280-289.
- 玉岡賀津雄・黄郁蕾・斉藤信浩. (2016). 「日本語アクセントの知覚と産出の関係と聴解力の予測—中国語を母語とする日本語学習者を例に—」『小出記念日本語教育研究会』, 24, 37-51.

- タディヤチョークサクン・ワンเนอร์. (1997).『日・タイ両語アクセント研究—タイ人日本語学習者の日本語アクセントの特徴—』神田外語大学大学院言語科学研究科修士論文.(未公判).
- 植田栄子. (1995).「タイ語母語話者の日本語アクセントの知覚と生成の特徴～効果的な韻律教育に向けて～」『平成7年度日本語教育学会秋季大会予稿集』, 59-67.
- 王睿来・磯村一弘. (2017).「日本語アクセントの習得における知覚と産出の関係に関する再検討-中国語母語話者を対象として-」『日本語教育方法研究会誌』, 24(1), 52-53.
- 王睿来・林良子・磯村一弘・新井潤. (2017).「中国語母語話者による日本語名詞アクセントの習得:知識・産出・知覚の関係から」『中国語話者のための日本語教育研究』, 8, 61-75.
- 渡部倫子. (2003).「日本語学習者の発話に対する日本語母語話者の評価—評価尺度開発の試み—」『広島大学大学院教育学研究科紀要 第二部』, 52, 175-183.